

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvenredne nedelje in praznike.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO:

SIMON GREGORČIČEVA ULICA STEV. 13.

TELEFON STEV. 552.

UPRAVNIŠTVO: KONGRESNI TRG STEV. 3.

Rokopis se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisemenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu št. 13.633.

Napačna filozofija.

Ker fašistovska dejanja očitno fašizem svetu preslabo ali pa prepočasi pripočajo, je v zadnjem času dovolil Njegova Ekselencija g. Mussolini novinarjem celo vrsto intervjuov, v katerih popisuje fašizem in pa svoje nazore. Od vseh teh intervjuov pa je politično gotovo najbolj zanimiv oni, v katerem govori g. Mussolini o sili kot moralni sili. Ker je tudi pri nas še vse polno ljudi, ki so istega mnenja ko italijanski nasilnik, zato si dovoljujemo k tej staroveški filozofiji par pripomb.

G. Mussolini pravi, da je zanj nasilje bistveno moralna sila. Nikakor ni s tem mnenjem g. Mussolini osamljen, ampak kljub temu ima docela docela napačno. To bi nam g. Mussolini tudi sam takoj pripoznal, če bi bili n. pr. v Italiji na kratk na krmilu komunisti in bi seveda on imel še pogum načelovati italijanskim fašistom. Ali pa morda misli reči g. Mussolini, da so tudi nasilja njegovih moskovskih prijateljev bistveno moralna?

Na vse zadnje bi se dala še skonstruirati filozofija, ki bi zagovarjala nasilje države nad državljani za časa vojne. Kajti v vojni, ko gre za usodo vsega naroda, je z narodnega stališča razumljivo, da treba zbrati res vse sile naroda in da ni mogoče trpeti, da se kdo odtegne splošnemu žrtvovanju, pa čeprav bi tudi tu zgleda srečno končan vojnih let dokazovala, da so tudi po vojni vojni liferanti vse drugačni gospodje, ko pa oni, ki so prišli iz strelskih jarkov.

Ni pa še bilo na svetu filozofa, ki bi skušal dokazati, da je bil umor Matteottija posledica neke bistvene moralne sile. Kajti Matteotti je padel, ker je v službi naroda branil državo pred korupcijo, ker je hotel nastopiti v rimskem parlamentu z odkritji, ki se jih je ustrašil sam g. Mussolini. In padel je Matteotti kot žrtev zahrbtnega umora, pa čeprav je bila tedaj že vsa državna moč v rokah fašistov. S tem pa je fašizem priznal, da je bil umor Matteottija tako podel, da ga ni mogoče javno zagovarjati. Če bi bili fašisti tedaj junaki, kakršne se delajo danes in če bi bili res prepričani, da je nasilje bistveno moralno, potem bi morali narediti Matteottiju političen proces in ga javno, čeprav nedolžnega, obsoditi na smrt in kazni tudi izvršiti. Samo tako dela tisti, ki je prepričan, da je njegovo nasilje bistveno moralno.

»Sila je bolj moralna, ko kompromis,« vzklika g. Mussolini. Silno slabo izpričevalo kot državniku si je s tem zapisal g. Mussolini. Sila ni bolj moralna, temveč samo bolj enostavna, dočim pa je kompromis težko delo in včasih izvršljivo le potem največjega intelekta. Pri analfabetih je edin argument palica in le pri njih se argumenti uveljavljajo s palico. Dober državnik pa je tisti, ki pusti ljudem svobodo in ki zna tako dobro vladati, da so ljudje zanj tudi brez policijske asistencije. To so silne države, to so vse moderne demokracije, dočim so bile satrapije vedno slabotne države, ki niso vzdržale nobenega boja z demokracijo.

Vsa filozofija g. Mussolinija ni nič drugega ko primitiv primer dvojne morale. Kadar uporablja sam silo, tedaj je sila moralna, kadar pa si upa kdo uporabiti proti njemu silo, je pa ta seveda zločinska. Če fašisti v imenu neke nejasne nacionalne ideje ubijajo ljudi, potem je to znak moralne sile. Če pa kdo drugi v reakciji na njih nasilja odgovori z atentatom, potem je to najpogostejši in najnagnusnejši način. Na eni strani zlate medalje za požigalce, na drugi strani pa

Po Marinkovičevi ostavki

Beograd, 8. februarja. Ostavka dr. Voje Marinkovića na čast člansiva v glavnem odboru Demokratske stranke ima svoj političen pomen; toda demokracije si prizadevajo, to ostavko pokazati svetu kot stvar čisto osebnega značaja. Saj je navada pri strankah, da skušajo vse difference v naziranjih posameznih oseb prikriti s tem, da jih opisujejo kot stvar neznatne narave, samo zato, da se ne bi odkrilo pravo in resnično stanje v stranki. Toda že za časa vladne krize v decembru se je opazilo, da vladajo v Demokratski stranki nasprotja med Ljubo Davidovićem in dr. Vojo Marinkovićem. To se je najbolje videlo pri pogajanjih za sestavo vlade. Ko je kesneje Uzunović znova skušal priti v stik z demokrati, ni bil njegov kandidat Ljuba Davidović, temveč Voja Marinković. Toda tudi ta pogajanja niso dovedla do nobenega uspeha, ker dr. Voja Marinković ni hotel nič odnehati od onega, kar je Davidović stavil kot pogoj za vstop »Demokratske zajednice« v vlado. Na ta način so bila pogajanja zopet prekinjena, toda v »Demokratski stranki« so ostala različna mnenja o tem, kako naj se vodi politika. Takšno stanje v stranki je povzročilo, da je bil pri zadnji krizi vlade delegat »Demokratske zajednice« pri pogajanjih dr. Spaho.

OSTAVKA DR. MARINKOVIĆA NIMA POLITIČNEGA VZROKA.

Beograd, 8. februarja. Glede na ostavko dr. Voje Marinkovića na člansivo v glavnem odboru Demokratske stranke je neki ugledni član Dem. stranke izjavil: Ta ostavka je napravila celo senzacijo v naši javnosti, to pa zato, ker niso znani pravi razlogi, da bi bil to izraz nezadovoljstva Voje Marinkovića nad tem, da Demokratska zajednica ni v zadnji krizi stopila v vlado g. Uzunovića. Nekateri celo trdijo, da je to posledica spora med Davidovićem in Marinkovićem. Toda vse to

Tako je demokratom uspelo prepričati, da bi prišlo na zunaj do izraza razdvojnosi, ki vlada med Davidovićem in Marinkovićem.

Ob vprašanju, kakšne posledice utegne imeti vstop dr. Voje Marinkovića, bi bilo golovo pretirano trditi, da bi to izzvalo razkol v Demokratski stranki. Sme pa se reči, da obstojila v Demokratski stranki dve struji, ki se odkrito borila za vodstvo v stranki.

V samem demokratskem klubu je ostavka dr. Voje Marinkovića izzvala večje iznenadenje, kakor pa v ostali javnosti, čeprav povdarjajo, da je ta odstop samo posledica navadnega osebnega spora.

Po mnenju merodajnih krogov je dr. Marinković s tem svojim korakom pokazal, da se je že popolnoma odločil, da pridobi močnejši vpliv na politiko Demokratske stranke. Ta Marinkovičeva odločitev je golova v zvezi z njegovim naziranjem, da je sedanja Uzunovičeva vlada samo začasna. On hoče zato pri reševanju vladne krize, ki more slediti, imeti proste roke. Splošno sodijo, da je sedanja Marinkovičeva ostavka znak, da on zaslopa orientacijo širše koalicije z radikali. Taki orientaciji pa je Davidović, kakor izgleda, nasproten.

so samo nelogična ugibanja, ki jih posamezniki spuščajo v javnost s posebno tendenco. Dr. Voja Marinković je odstopil kot član glavnega odbora samo zato, ker je bil pri dopolnitvi volilni v glavni odbor izvoljen neki član, s katerim je Marinković že dalje časa osebnostno spril. — Mi smo prepričani, da bo ta spor poravnani in da bo Marinković preklical svojo ostavko, da ne bodo imeli naši nasprotniki povoda za napačna tolmačenja.

SLS za opozicijsko poročilo anketnega odbora

Beograd, 8. februarja. Na včerajšnji seji čezga odbora anketnega odbora je prišlo do zanimivega odkritja, ki bo do sestanka narodne skupščine bržkone glavno politično vprašanje. Po tej seji izgleda, da bodo ostali radikali v anketnem odboru osamljeni in da bo njihovo poročilo ostalo v manjšini, ker bodo baje vsi drugi — tudi klerikaleci — glasovali za predlog samostojnih demokratov, da se pokličejo na odgovor ne samo nekateri višji uradniki, temveč tudi ministri, ki so v obravnavanih zadevah kaj zakrivali in pod katerih upravo so se zgodile afere, o katerih je anketni odbor razpravljal.

Neki član SLS je včeraj izjavil, da se debata in sklep anketnega odbora ne tiče vlade in da ima SLS v tem popolnoma proste roke. Glede na to je popolnoma jasno, da bo poslanec Hodžar glasoval za poročilo opozicije. Centrumaši stoji na stališču, da tak nastop SLS tudi za nje ne pomeni nobenega vprašanja. Izgleda

pa, da bodo pašičevci, ki so pri tem najbolj zainteresirani, iz takega naziranja centrumašev in klerikalecev izvajali posledice in eventualno vladi odrekli zaupanje, če bi res poročilo radikalov ostalo v manjšini.

Politični krogi sedaj z največjim zanimanjem zasledujejo, kako se bo razvilo to vprašanje, ki se je tako nenadoma pojavilo, in se vprašujejo, če ne bo ravno včerajšnji sestanek anketnega pododborna dovedel do krize, ki bi jo izzvali pašičevci.

»NIČ NI NOVEGA.«

Beograd, 8. februarja. Predsednik vlade Nikola Uzunović je bil včeraj od 5. do pol 7. na dvoru. Pred dvorom so ga čakali novinarji in ga vprašali, kaj je novega. Uzunović je odgovoril da nič in odšel v predsedstvo vlade, kjer se je sestel z Ilijo Mihajlovićem.

morale prepovedati naroda in zato tudi fašisti ne bodo, pa naj imajo še tako zgovorno filozofijo. Saj vidi vendar ves svet, da ima ta filozofija samo en namen, kako opravičiti sebe!

G. Mussoliniju se ta cilj ni posrečil in tudi našim se ne bo, pa naj vso to filozofijo čisto ovijejo v jugoslovenske barve.

Sovjeti mobilizirajo.

8. februarja. Po še nepotrjenih vestih iz Varšave je sovjetska vlada polnila pod orožje pet letnikov vojni ob ezancev in pa veliko število rezerve častnikov. Ta delna mobilizacija je v zvezi z vojaškimi pripravami, ki jih je sovjetska podvzela na meji M. žrtije, kjer je že koncentriranih več polkov rdeče vojske. V poljskih diplomatskih krogih sodijo, da bo Rusija začela oboroženo akcijo v Kini, ako Anglija ne bi odnehala od namere, da se z orožjem upre akciji kantonskih čel.

VOJNA STRANKA ZMAGUJE V ANGLIJI.

London, 8. februarja. Vojna stranka v vladi se je zelo ojačila. Baldwin in Chamberlain sta v znatni manjšini. Večina članov vlade zabteva, da se na Kitajskem ostro nastopi in da se pri prvi priliki prekinejo odnosi s Sovjetsko Rusijo.

KONSERVATIVCI PROTI SOVJETOM.

London, 8. februarja. Konservativni listi ugotavljajo, da so odnosi med Anglijo in Sovjetsko Rusijo tako napeti, da se vsak trenutek utegnejo prekiniti. Zdi se pa, da Chamberlain ni voljan prekiniti odnosov s sovjetsko vlado, ker se boji posledic. Toda več ministrov pritiska na zunanjega ministra, da razkrije odnose s Sovjetsko Rusijo, če bi ta ne podala stvarnih jamstev za to, da bo ustavila boljševiško propagando, ki je naperjena proti interesom Velike Britanije na vzhodu.

KUPCIJA MED ITALIJO IN ANGLIJO SKLENJENA.

London, 8. februarja. Po službenih vestih je Italija v vprašanju Kitajske popolnoma sprejela angleško stališče in se odločila, da nudi Angliji vojaško pomoč. Zaradi tega pa bo Anglija podprla italijanske načrte na Balkanu in v Afriki, posebno v onih krajih, kjer se križajo njeni interesi z interesi Francije.

VLADNE ČETE BOMBARDIRAJO OPORTO.

Lissabon, 8. februarja. Ker so vstali v Oportu, ki so jih vladne čete obkolile, na ulicah, da položijo orožje, zadnji hip odbili predajo, je vladno lopništvo začelo streljati na mesto. Še prej pa je bilo prebivalstvo pozvano, da zapusti mesto. Vladnim čelam so bila poslana ojačenja. V Lissabonu vlada veliko razburjenje.

PO MADJARSKIH VESTEH JE JUGOSLOVENKA IZVOLJENA ZA »MISS EUROPO«.

Budimpešta, 8. februarja. Sinočni »Magyar Orszak« prinaša obširno poročilo z Dunaja, v katerem javlja, da se je že izvršila izvolitev lepote, ki bo nosila naslov »Miss Europa«. Po sklepu juryje je baje izvoljena zagrebška gospodična Stjepica Vidačić. List prinaša veliko njeno sliko in piše laskavo o njej. Ker pa je znano, da se bo izid volilne objavljal šele v sredo, je treba to vest sprejeti z rezervno.

PRED NOVIM VSEUCILISKIM ZAKONOM.

Beograd, 8. februarja. Prosvedni minister je prejel pripombe vseučilišč k zakonskemu načrtu o vseučiliških. Minister bo te pripombe proučil in potem končno besedilo zakonskega osnutka predložil ministrskemu svetu.

Kriza naše srednje šole.

Pod tem naslovom je objavil naš odlični šolski strokovnjak, prof. Wester knjigo, ki zasluži, da jo prečita vsak slovenski inteligent in ki bi jo moral prečitati vsak jugoslovanski politik. Zakaj material, ki je objavljen v tej knjigi, dokazuje, da ni v krizi samo naša srednja šola, temveč vsa naša uprava in prav nič ne bi pretiraval tisti, ki bi dal knjigi naslov: Katastrofalne posledice nespособnega centralizma.

Kajti vse napake in vse slabosti, ki jih je pokazal centralizem na vseh poljih, se vidijo še posebno nazorno na šolskem polju. Tako je bilo večno geslo centralistov, da mora biti vse edinstveno. »En narod, ena država, en kralj, ena šola in en zakon,« se je vedno glasilo geslo, in pod tem geslom so se vršile tudi največje neumnosti, le eno se ni nikdar izvršilo, da bi res prišli do enotnega zakona. Kljub vsemu temu govoričenju centralistov še do danes nismo prišli do enotnega davčnega zakona in še do danes imajo prečanski kraji privilegije le pri plačevanju davkov, dočim imajo dalje na vzhodu ležeče pokrajine privilegije v prejemanju državnih dobrin.

In na prosvetnem polju ni bilo nič boljše. Že leta 1922 je prodrl na seji višjega deželnega šolskega sveta predlog o enotni višji srednji šoli, ker mora biti šola po znanem geslu le ena, a še do danes nimamo prosvetnega zakona, ki bi to spremembo zakonito določal. Kakor povsod, tako se je tudi tu delalo le z naredbami ali pa z dostavki v finančnem zakonu. Naravna posledica tega je bila, da je uredba razveljavljala uredbi in da je nastal kaos, ki je moral povzročiti krizo srednje šole. Julija meseca 1. 1924. izda prosvetni minister Pribečević naredbo, po kateri naj bi bil čez dva meseca pouk že izenačen. V počitnicah izdana uredba naj bo takoj po počitnicah izvedena! In ne glede na to tehnično nemogočnost je bila uredba v nasprotju s čl. 13. srbskega srednješolskega zakona, po katerem se ne sme menjati za učence že določeni učni načrt, če so se po njem že učili. — Pa h sreči ta uredba ni postala zakon, ker je med tem prišla nova vlada in jo je dr. Korošec razveljavil. Ker pa tudi Davidovičeva vlada ni dolgo živela, je imel skoraj nato g. Pribečević priliko, da že 1. decembra 1924 — torej predi šolskega leta — uveljavi svojo prvo uredbi. Naj so naši prvi šolski pedagogi tej novotariji še tako ugovarjali, je vendarle obveljala, ker je pri nas strankarsko geslo več, ko vse drugo. Kakšne pa so bile posledice za šolo, ni težko izračunati.

Ali drug primer! V začetku šolskega leta so se uvedli izenačeni učni načrti tudi za osnovne, meščanske in učiteljske šole, pa niso obveljali niti v tistem šolskem letu, temveč so n. pr. na učiteljskih kar sredi leta, v začetku meseca februarja 1926 uveljavili zopet stari prejšnji načrt, ker so se pokazale v prenapljeni reformi take nedoslednosti in netočnosti, da je moralo ministrstvo svoje nevdržne reformne uredbe preklicati. Nekaj sličnega so doživeli v istem šolskem letu tudi meščanske šole. (Str. 14.)

Takšne polomije si dovoljuje ministrstvo, kljub temu pa prezira vse še tako tehtne argumente šolnikov, ker pri nas vlada birokracija in kar ukaže ona, to je sveto, pa naj izkušnja stokrat dokaže, da je odredba birokracije napačna.

Sedaj, ko je unifikacija nižje srednje šole dovršena, prihajajo napake birokracije še zlasti jasno na dan in tako smo prišli sedaj v krizo srednje šole. Pričetkom šolskega leta 1927/28 bo treba namreč na srednjih šolah otvoriti tiste specialne odseke višje srednje šole. Toda to

bo mogoče le v mestih, kjer je več srednjih šol, dočim bo v krajih, kjer je samo ena sama srednja šola, vse to lepo v vodo padlo in od vse tako hvalisane reforme bo ostala le zmeda med dijaki in pa nepotrební izdatki za stariše. V hipu, ko bi morala zaukazana reforma pokazati svoje dobre strani, mora odličen šolnik konstatirati, da je prišla na mrtvo točko! Eto, tako se dela!

Po mesarsko dela centralistična uprava z učnim načrtom, prav nič boljše pa tudi ni na polju uprave same. Ne bomo govorili tu o triumfih, ki jih žanje nespособna birokracija z vedno novimi pisarniškimi odredbami, ki bodo stvar kmalu privedle do tega, da bo profesor samo še pisar in da za pouk sploh ne bo imel več časa. Omejimo se tu le na par organizacijskih specialitet, ki jih je ustrelil naš šolski centralizem. Tako se po proračunu za l. 1925-26 postavlja 6 prosvetnih inšpektoratov za vso državo. Vsled te postavke pa se je na vse druge inšpektorje pozabilo in tako smo prišli do te lepe sličice, da so bili vsi ostali inšpektorji vsled pomanjkanja kreditov v proračunu postavljeni v stanje pokoja. Ampak delovati morajo še vedno in po ovinkih se je dobilo za nje tudi kritje, ker je pač bilo absolutno nemogoče, da bi bili nakrat brez šolskih nadzornikov.

Pri tej priliki pa opozarjamo člane oblastnih skupščin, da pripade na Slovenijo 1 od teh glavnih prosvetnih inšpektoratov in da je tu najlepša prilika, da se v prosvetnih zadevah strneta obe slovenski oblasti v eno upravno edinico s sedežem v Ljubljani.

Druga velika hiba naše prosvetne organizacije je, da je ravnatelj srednje šole danes samo še register aktiv. Da bo nesreča tem večja, se je seveda strankarstvo polastilo tudi direktorskih imenovanj. In ker pri nas strankarstvo še vedno zmaguje, zato bom kmalu prišli do tega, da ne bo postal direktor tisti, ki je strokovno najbolje kvalificiran, temveč tisti, ki je najbolj po volji trenutno vladajoči stranki. To pa mora nujno nad vse kvarno uplivati na vse učiteljsko osebje na srednjih šolah. Da je to nesrečno strankarstvo ubilo tudi prepotrebno stalnost učiteljskega osebja, je itak predobro znano iz onih slavnih dni, ko je vlada »nacionalnega bloka« proglasila silo za svoj glavni argument.

In ker smo že pri strankarstvu, naj navedemo še eno napako, ki je od vseh najbolj grda. To je tista določba disciplinarnega reda, po kateri je dovoljeno, da se srednješolci tudi strankarsko organizirajo. Ni zadosti, da je že vse naše javno življenje od strankarstva naravnost zastrupljeno, sedaj naj bo tudi že mladina zastrupljena od tega najhujšega strupal. Pravilno pravi prof. Wester, da bi morali vodilni možje političnih strank sami skrbeti, da njihovi zaupniki ne zavajajo nezrele šolske mladine v strankarstvo, ker je to gnusno početje, ki nalikuje na kupovanje duš!

Je pa to tudi nad vse katastrofalno početje, ker mi rabimo mladino, ki bo v vsakem oziru samosvoja in svobodna mogla biti v svojem času pravi voditelj naroda, ne pa da bo zastrupljena od prezigodnjega strankarstva, samo strankarski priganjač. Noben greh na mladini ni tako velik, ko oni, ko se jo izkvarja s strankarstvom in z njegovo vedno samo utilitaristično nemoralo. Naravnost zločin pa je, kedar se strankarska pripadnost nagrada srednješolcem s prostimi obedi ali s sličnimi »dobrotami«. Tedaj pa to že ne nalikuje več kupovanju duš, temveč je to pravo in neprikrito kupovanje duš, ki je zlasti podlo, ker velja mladini. (Dalje prihodnjč.)

Znosljive umazanosti.

Nemčija je dobila kljub protestu umetnikov reakcionarni zakon proti šund in umazanosti v literaturi, na Čehoslovskem je od vlade predlagan slačen zakon in ne čudili bi se, če bi tudi pri nas poskusili svojo srečo s sličnim zakonom razni nepoklicani moralisti. Kako pa naj sodijo o vseh teh zakonih svobodomiselní, demokratični in pametni ljudje, je sijajno povedal uvodničar v »Prager Tagblattu« in zato objavljamo njegov članek v celoti ter upamo, da bo njegova zmagovita logika in brezobzirna ironija učinkovala tudi na naše ljudi. Sijajni uvodnik se glasi:

»Pravijo, da pripravlja vlada zakon

proti šund in umazanosti. V splošnem bo očitno kopija nemškega zakona proti ušndu in umazanosti. V splošnem niti najmanjše ne ugovarjamo posnemanju nemških uredb in pozdravili bi, če bi se pričel boj proti nesnagi v železniških vagonih tako energično, ko v Nemčiji. Toda mislimo, da bi bilo bolje, če bi uradna vojna napoved proti umazanosti v tisku in slikah izostala, prvič vsled tega, ker so se ustvaritelji nemškega zakona z njim le slabo proslavili, predvsem pa vsled tega, ker gotovo ni med aktualnimi zahtevami dneva niti ene, ki bi bila manj važna ko nameravani zakonski načrt, ki bi vrhu vsega moral

silno povečati kulturno nezaupanje, ki proti sedanjí vladi itak obstoji.

Takšni zakoni izvirajo le v silno izjemnih slučajih iz resnične moralčne strasti, temveč nastajajo skoraj redno po hladnem prevdanku v časih zmagovite reakcije, v takšnih časih, ko se razglašajo čudoviti nagobčeniški dekreti proti šolskim nadzornikom. Boj proti nemoralí je sigurno vse hvale vreden in ne hoteli bi pasti v duševno shemo, po kateri je sveto vse natiskano in naslikano. Ne tajimo, da je kupčijsko spretno svobodomiselnstvo že danes potvrdilo ideal literature in umetniške svobode in da računata pod estetičnim plaščem na sleparijo. Toda nevarnost, ki izhaja od bojovníkov proti nemoralnosti, je neprimerno večja, ko ogorčenje, ki ga morejo vzbuditi odkritosrečni nemoralisti ali pa režeči se prodajalci literarno prikritih pornografij. Kadar je napovedana vojna nemoralí, se običajno pod tem skupnim imenom pojmuje tudi vsaka misel, ki je prijetna vladajočim. Nobena definicija o tem, kaj je pod nemoralnimi publikacijami razumeti, ne bo te zlorabe preprečila. Težko da bi se moglo prodreti s tem, da bi bili vsi protisocialni zakoni vlade proglašeni za nemoralne in da bi vlada zaplenila svoja lastna dela.

In kako je mogoče spraviti v sklad birokratično trošenje sil, ki ga zahteva izvedba takega zakona, z načelom sedanjé vladne večine, ki se baha, da hoče štediti? Vsak dan se sliši jadikovanje o luksuzu socialnega zavarovanja in revni groši, ki se odvezemajo podjetnikom za starosno zavarovanje se označujejo kot potreba, ker povzročajo prevelike upravne stroške. Uradni aparat pa, ki bi bil potreben, da bi se prevohalo vse dvomljive spise po trgovinah, ta aparat pa naj bi služil po mnenju inspiratorjev zakona najbrže potrebi, ki je neodložljiva.

Težko pa bi bilo tudi odgoveriti na vprašanje, katere ljudske množice zahtevajo tak načrt. Slišimo pač težbe tisočev sploh ne ali pa klavirno nastanjenih ljudi, v katerih stanovanjih se proti njih volji vrši več nemoralnosti, kakor pa morejo to naslikati vsi češki — slovaški — nemški — madžarski pornografi republike v tisku in slikah. Slišimo o bedi brezposelnih, o slabih plačah delavcev, toda o velikanskih shodih od nemoralne literature ogroženih meščanov, ki zahtevajo takojšnjo predložitev takega zakonskega načrta, nismo mogli kljub vsej pazljivosti še nič zaslediti. Ali pa se ti shodi sploh vršili niso in izhaja pobuda za zakon proti šund in le iz nadurnega dela konzervativno navdahnjenih ljudi?

Čehoslovaška je v splošnem zdrava dežela, ki razmeroma le malo trpi od zla, proti kateremu bi se edino mogel uporabiti tak zakon. Pri nas gojena pornografija živi lepo v mejah zdravega malomeščanstva in pred svinjarijami, ki jih smemo obudovati v knjigah in slikah, seksualne čisto gotove niso one, katerih odprava je najpotrebnejša.

Tako nemški list v Čehoslovski. Za naše razmere pa bi dostavili: Kdor se ne zgraža, ko vidi to svinjarijo, da morajo kronski upokojenci od gladu umirati, kdor ni ogorčen nad škandalom stanovanjske bede, kogar ne razjarijo vse druge svinjarije, ta naj pusti pri miru tudi svinjarije v literaturi. Zakaj neprimerno manjše in znosnejše so te!

Kratke vesti.

V bližini Varšave je prišlo do krvavih spopadov med komunisti in monarhisti. V spopadih je bilo ubitih več ljudi. Policija je morala s silo vzpostaviti red.

Grška vlada namerava v Angliji razpisati posojilo za stabilizacijo drahme. Neki angleški finančni konzorcij je že izrazil svojo pripravljenost za podpis tega posojila.

Na Islandiji zgrade prvo železnico. Železnica bo vezala 80 km oddaljeni mesti Reykjavik in Thosa.

Stalin je, kakor poročajo iz Berlina, težko zbolel. Dobil je vnetje črev ter malarijo.

Volitve v avstrijski parlament se vrše že v začetku maja, parlament pa bo razpuščen še pred velikonočnimi prazniki.

Poravnajte naročnino!

BELEŽKE.

»Politika« piše:

V Aleksincu ni že 25 dni dobiti meničnih blanketov.

Od včeraj ni v vsem mestu niti enega kolka.

Tako skrbi država za svoje dohodke.

Prosveta.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

Drama.

Začetek ob 20. uri zvečer.

Torek, 8. februarja: Zaprtlo.

Sreda, 9. februarja: »Gobsek.« — Red D.

Četrtek, 10. februarja: »Triglavska bajka.« — Red A.

Petek, 11. februarja: »Ugrabljenе Sabinke.« — Red E.

Sobota, 12. februarja: ob 16. uri popoldne: »Macbeth.« Dijaška predstava po znižanih cenah. — Izven.

Opera.

Začetek ob pol 20. uri zvečer.

Torek, 8. februarja: »Tannhäuser.« — Red E.

Sreda, 9. februarja: Zaprtlo.

Četrtek, 10. februarja: »Mrlice oči.« — Red B.

Petek, 11. februarja: »Nižava.« — Red C.

Sobota, 12. februarja: »Gosi fan tutte.« — Red A.

»Tannhäuser« se poje danes v torek zvečer za abonente reda E. Naslovno vlogo poje g. Zdenko Knittl, ki opere tudi režira, Hermana, deželnega grofa g. Beletto, vileze in pevce pa gg. Holodkov, Janko Kovač, Mohorič in Zupan. Glavno žensko vlogo Elizabete poje ga. Zaludova, Vencro ga. Thierry-Kavčnikova in pastirčka ga. Ribičeva. V operi nastopa tudi baletni zbor. Predprodaja vstopnic pri dnevni blagajni v operi.

»Pegica mojega sreca«. Z ozirom na to, da je ta veselica imela lansko sezono tako velik uspeh, da se je v celim vpriporila nad dvajsetkrat, se je uprava odločila, za letoš spet vpriporjati in sicer v abonmanu in izven njega. — Režiser je dal sceni še prijaznejše lice in igralci so si nadeli nove maske in nastopajo v novih oblekah.

DIJAŠKO ŽIVLJENJE V ZAGREBU.

Znano in dovolj očitno dejstvo je, da je jugoslovanski dijak v veliki večini proletarec. V državah, kjer je narodno gospodarstvo še primitivno in nerazvito ali pa, kjer se je pričelo šele razvijati, je le malo število ljudi, ki dobivajo od svojega dela polno korist in zato večina naših študentov nima nikakih stalnih dohodkov od doma, v kolikor jih pa ima, so ti zelo majhni. In tako velika večina naših študentov ne živi, temveč živetari in vegetira od danes do jutri.

Odveč je dokazovati kako škoduje tako življenje duševnemu in telesnemu napredku mladih ljudi. Tako je bilo pred vojno, po vojni pa so se razmere še poslabšale.

Nekaj pomaga država, nekaj občine in društva, snujejo se menze in domovi, toda vse to ne zadostuje. Na vseh vseučiliščih vodijo tudi dijaki sami akcijo za pobijanje bede med akademsko mladino.

Na zagrebški univerzi obstoja v to svrhu Jug. Akad. Podporno društvo, ki so ga osnovali in ga vodijo študenti sami, naši javnosti pa je znano že od prej. Društvo obstoji pod svojim sedanjim imenom od 1. 1919 dalje. Do tedaj je obstojalo dvoje društev: hrvatsko in srbsko, tedaj pa sta se obe društvi s soglasnim sklepom članstva fuzionirali pod navedenim imenom. Dohodki društva obstojajo iz prispevkov posameznih rodoljubov in narodnih ustanov. Dalje priredi društvo enkrat ali dvakrat na leto nabiralni dan. Ob vseh teh prilikah sprejema javnost te dijaške akcije s simpatijo.

Razen omenjenih akcij, priredi društvo vsako leto v zimski sezoni ples pod naslovom »Akademski elitni ples«. Ples se vrši to leto dne 12. februarja v glasbenem zavodu v Zagrebu. Pokroviteljstvo nad plesom sta izvolili prevzeti Njuni Veličanstvi kraj in kraljica. Razen tega je obljubil vladni predsednik Uzunović, da pride na ples.

Ta, redno najbolje aranžiran najelitnejši ples v sezoni, je postal prava atrakcija za elitno zagrebško občinstvo.

Konec centralizma na Čehoslovaškem.

Čehoslovaška vlada je na svoji seji dne 4. t. m. sprejela zakonski načrt o reformi politične uprave. Načrt, ki bo te dni predložen poslanski zbornici, pomenja odpravo centralizma na Čehoslovaškem ter uvedbo deželnih avtonomij.

Na mesto desetih okrožij, ki bodo ukinjena v vsej republiki, uvrsta zakonski načrt dežele. Republika bo imela štiri deželne samouprave: Češko, Moravsko s Šlezijo, Slovaško in Podkarpatsko Rusijo. Na čelo dežel bodo imenovani deželni predsedniki, vsaka dežela bo imela svojo lastno upravo in svoj deželni zbor. Deželni zbor na štel na Češkem 96, na Moravskem 54, na Slovaškem 51 in v Podkarpatski Rusiji 18 članov. Dve tretjini članov se voli po proporeu, eno tretjino pa imenuje vlada v sporazumu z interesnimi skupinami iz gospodarskih in tehničnih krogov ter iz korporacij za socialno zaščito. Enako bodo organizirane tudi okrajne samouprave. Na čelu okrajev bodo okrajni glavarji in okrajne uprave. Okrajni zbori bodo štel od 18 do 36 članov. Deželni zbori volijo deželne odbore 12 (v Podkarpatski Rusiji 6) članov, okrajni zbori pa osemčlanske okrajne odbore.

Deželne in okrajne uprave bodo kompetentne v vseh upravnih zadevah. De-

želne uprave bodo imele neomejeno pravico nadzorstva nad okraji in nad občinami. Deželni zbori odločajo v vseh praveh in zdravstvenih zadevah. V zadevah, ki se tičejo vrhovne uprave, pa imajo posvetovalno pravico. Deželne uprave imajo pravico, v soglasju z zakonom, izdajati nove navedbe, enako tudi okrajne uprave. Deželni odbori izvršujejo agende deželne uprave. Dalje imajo deželni odbori pravico, da odločajo v vseh zadevah manjšega pomena v lastnem področju.

Pri volitvah v deželne zore bo vsaka dežela zase svoj volilni okraj, pri volitvah v okrajne zore pa vsak okraj zase. Aktivno volilno pravico bo imel vsak, najmanj 24 let star državljan (na Čehoslovaškem imajo tudi žene volilno pravico), pasivno pa šele vsak, najmanj 30 let star državljan.

Notranji minister se pooblašča, da istočasno razpiše volitve v deželne in okrajne zore.

Zakon o reformi državne uprave pa postane polnomačen šele 1. jan. 1928.

Zakonski načrt regulira tudi načrt avtonomnega uradništva ter poenostavlja istočasno instančno pot v upravnih zadevah.

Mussolini o fašizmu.

Mussolini je te dni dovolil nekemu ameriškem novinarju obširen intervju, v katerem se je izrazil o bistvu in nalogah fašizma približno takole:

»Italija je imela izbirati med boljše-
vismom in fašizmom. Izbrala si je fašizem. Samo ob sebi je umevno, da prinaša fašizem reforme. Vsaka vlada je zrela, v katerem more videti narod svojo moč in svoje lastne zmoglosti. Dolžnost vlade je, da je stabilna, še bolj pa je dolžnost vlade, da si pridobi respekt.

Zanimiva je Rusija kot komunističen eksperiment. Celotno voditeljstvo boljševizma sami priznava, da komunistični eksperiment ni uspel. Fašizem temelji na stvarnosti, boljševizem na teoriji. Mi fašisti hočemo iz oblačkov diskusij in teorij priti na trdnem polju fašizma. Vse, kar nam bo pripravljeni, da sprejemo, to je teorije v dejanja. Toda moramo se preizkušati šele v strelskih jarkih.

Če se borita dva elementa, ki se ne moreta spraviti, je v tem slučaju sila edini izhod.

Zame je sila bistveno moralna. Sila je bolj moralna kot kompromis. Oni pa, ki uporabljajo silo, morajo biti vodeni od višje morale, nikdar pa ne od kakih špekulantskih momentov ali osebnega častihlepa.

V političnem razvoju ni možen noben korak naprej brez žrtvovanja in brez žrtv. Fašisti imajo črne srajce, nimajo pa črnih src. Nihče ne more nositi črnih srajcev, kdor nima belega srca (?). Med fašisti ni nikakih razlik v mišljenju. Verujemo v disciplino, ki je ne uporabljamo samo proti drugim, temveč tudi proti samim sebi. Nikdar ni bila fašistična stranka ali v enotnosti duševne usmerjenosti bolj harmonična, kakor je danes. Ona je danes enotna.

Vsako veliko gibanje mora imeti svojega reprezentativnega moža. In zato jaz nisem to, kar je fašizem, temveč sem le njegov glasnik. Fašizem je večji od Mussolinija in moje delo me bo preživelo.

Politične vesti.

Političen položaj se je po zadnji seji skupščine znatno pomiril. Opozicija, ki je računala, da vlada ne dobi v skupščini večine, ali pa le neznatno, je bila od velike vladne večine presenečena. S tem so padle v vodo tudi vse kombinacije in sedaj treba pripraviti teren za nove. In teren se tudi že pripravlja. Govori se, da je demokratska stranka pred razkolom, ker je Voja Marinković odstopil kot član glavnega odbora radikalne stranke. Motivi njegovega odstopa niso še popolno-

ma jasni. Iz krogov SDS se trdi, da je Voja Marinković odstopil vsled tega, ker je odlično nasproten Uzunovičevi vladi. Samostojni demokrati celo upajo, da se bo Voja Marinković pridružil njim. Z druge strani pa se zatrjuje, da je Voja Marinković nezadovoljen, ker ni Demokratska zajednica vstopila v vlado. Če bi res prišlo do razkola v demokratski stranki, potem bi bila od tega zadeta le opozicija, ker bi v tem slučaju šel del demokratov z opozicijo, del pa z vlado,

ki bi s tem znatno okrepila svojo večino in bila varna pred vsakim presenečenjem. Silno pa bi vsled razkola pridobili tudi radikali, ki bi bili rešeni svojega glavnega nasprotnika ter popolnoma zagurali sebi vodilno mesto med srbskim narodom. — Mnenja pa smo, da je vest o razkolu v demokratski stranki zelo pretirana in da bo ohranjeno edinstvo Demokratske zajednice. — Mnoge kombinacije se delajo tudi zaradi HSS. Tako se govori, da se bodo nikičevci vrnili v Radičevu stranko. Vest pa je le malo verjetna, kakor so malo verjetne tudi vse ostale kombinacije. Po vsej priliki ni v bližnjih dneh pričakovati nobenih izprememb in bo sedanja vlada mirno dovršila delo na proračunu.

— Radičeva izjava o novi vladi. Radič je dal v soboto nekaterim tujim in domačim novinarjem sledečo izjavo o novi vladi: »Današnja vlada je formalno slaba, stvarno pa so prišli mesto Hrvatov Slovenci. Oni dobro delajo. Ona tri ministristva, ki so jih prevzeli Slovenci, bodo upravljana kot naša, če ne bolje. Naravno bodo imeli Slovenci v vladi ozko obzorje — kakor je bil tudi naš Pucelj — v tem je nepravilica malih narodov, da imajo največ smisla za male stvari. Kar se tiče Slovencev in njihovega sodelovanja v vladi, je to dobro, hkrati pa je to parlamentarno zlo. Vlada ima v parlamentu 148 glasov, morala pa bi jih imeti 158. Per absurdum je Uzunoviču dovolj tudi 152. Po mojem mišljenju bi morala imeti vlada absolutno večino v parlamentu. Parlamentarizem pomenja, da mora imeti vlada absolutno večino v parlamentu, to pa, kar je danes, je samo nekaka delovna večina, ki dokazuje, da je Uzunovič pripravljen vladati tudi brez parlamenta. Radič je mnenja, da je stvarno že gotova nova vlada radikalov in demokratov in radi tega, ker je ta vlada že gotova, tudi niso demokrati hoteli podpisati obtožbe proti Boži Maksimoviču. V tej novi vladi Boža Maksimovič ne bo minister notranjih zadev, mogoče pa bo minister pravde in bo tako, kakor je prej pritiskal s pomočjo policije Hrvate od spodaj, pritiskal sedaj odgoraj. Mogoče boste čitali, da bomo mi zaprti. To je vlada brez Hrvatov, mogla pa bi priti vlada proti Hrvatom. Ta država ni država radikalov in demokratov, temveč je država Srbov in Hrvatov. Ako sta na vladi samo dve srbski stranki, potem izgleda, da je država srbska in v svetu bodo govorili: »Niste uspeli, da se konsolidirate!« in vsem sosedom, ki so nam nevarni bo rastle greben. Morem vam reči, da je tudi ta kombinacija, ki je skoraj že gotova, ravno tako provizorična. Samo dva izhoda sta: ali volitve ali velika koalicijska, t. j.: vlada radikalov, in da od spodaj, pritiskal sedaj odgoraj. Moja Srbi kompletni bi šli z njimi demokrati, radičevci in Slovenci. Od teh dveh izhodov je zadnji boljši, ker bi popolnoma odgovarjal ustavi naše države, ki pravi, da je to država Srbov, Hrvatov in Slovencev.

— Debata o novi nemški vladi se nadaljuje. Nova nemška vlada je dobila v parlamentu v soboto zaupnico z 235 glasovi proti 174. 18 poslancev se je vzdržalo glasovanja. Za vlado so glasovali

poleg nemških nacionalcev in centurmashev tudi šest poslancev bavarskega »Bauernbunda« in štirje poslanci stranke welfov. Proti pa so glasovali demokrati, socialni demokrati, komunisti in večina poslancev plemenske stranke. Proti vladi je glasoval tudi centurmashev dr. Wirth. Socialni demokrat Landsberg je nadaljeval s svojimi razkritji o notranjem ministru Keudellu. Keudell je svoječasno dal v svojem okraju nalepiti lepake Kappove puštevne vladne in ovi-
ral stremjenje Ebert-Bauerjeve vlade, da uduši Kappov puč. Dalje trdi Landsberg, da je Keudell skrival na svojem posestvu četo prepovedane in državi sovražne organizacije »Olympia«. Centrum je dosegel, da se je seja preložila za eno uro, da se posvetuje o Keudellovem slučaju. Po pavzi je voditelj centurmashev Guerard izjavil, da glasuje centrum le pogojno in s pridržkom za zaupnico Keudellu. Komunistični predlog, da Nemčija izstopi iz Zveze narodov, je bil odbit s 364 proti 46 glasovom.

— Litvinov svari Anglijo. V izjavi, ki jo je dal nekemu tujemu žurnalistu, pravi namestnik sovjetskega komisarja za zunanjo politiko Litvinov med drugim tudi sledeče: Kantonska vlada ni zainteresirana na kakih konfliktih. Poslednja ponudba angleškega poslanika O' Malleya ji daje dovolj sprejemljivo osnovo za rešitev vseh sporov z Anglijo. Obzlu-jemo le, da so mirovna pogajanja spremljana z grožnjami z intervencijo. Smešno so trditve angleških konzervativnih krogov, da je nastalo gibanje več sto milijonskega naroda radi mahinacij sovjetskih agentov. Poostrebitve angleško - ruskih odnosov ne bo prinesla nobeni obeh prizadetih strank koristi. Ako grozi Anglija kantonski vladi z intervencijo naj pomisli kam jo je dovela svoječasna intervencija proti Sovjetski uniji. Litvinov je končno izrazil upanje, da bodo razsodni elementi v angleški javnosti in v angleški vladi zmagali nad pristaši politike železne pesti, ki ni prinesla še nikoli nič drugega, kakor nesrečo narodom.

VOLILNA SLIKA IZ BEOGRADA.

V nekem beograjskem dnevniku čitamo tole srčkano zgodbičico.

Pri oblastnih volitvah so naročili radikali vsem onim volilecem, ki so volili na tuje ime, da po vstopu na volišče dajo klobuk na prsa. To je bil znak radikalnim članom volilne komisije, da so takoj izjavili, da poznajo tega volilca. Tako se volilec ni bilo treba legitimirati.

Zgodilo se je pa, da je vstopil tak volilec na volišče in da klobuk na prsa. Predsednik komisije pa slučajno ni bil radikal in ni vedel za znak. Pa je zahteval od volilca, da se legitimira. Tedaj pa je prišlo na dan, da voli za drugega in jadrno pobegne volilec. Ko so pa drugi volilci na hodniku to zvedeli, pa udri po »volilecu«.

Ta je nato ves pobit tekel v glavni stan radikalne stranke in se pritožil proti volilnemu terorju.

Ne vemo, če se je tudi v resnici vse tako odguralo a moglo bi se, ker bilo bi v stilu zadnjih volitev.

Ch. Lucieto:

Spomini francoskega vojnega detektiva.

Vedel sem, da bom imel pri tem delu v obeh okrajenih letalcih najboljša pomočnika, in zato sem jina razdel, kdo sta baronica d'Aspremont in grof de Triemont. G. je bil divji.

— Z lastnimi rokami hočem zadaviti tega psa! je vzkliknil in hotel odhiteti iz sobe. Le s težavo sem ga zadržal.

Poročnik M. pa je bil bolj hladnokrvne narave. Vprašal me je:

— Kaj naj storiva po vašem mnenju? Kaj naj mu odvzamemo fotografije najinih načrtov? Veste, v vsakem oziru lahko računate na naju oba!

— Vem, in zato vaju prosim, da se obnešata, kakor da ne bi bila prav ničesar zapavila in vedela!

Ker sta protestirala, sem vzkliknil:

— Pri moji veri, ali me bosta pustila, da delam, kar hočem, ali ne?

— Da, toda od nas zahtevate nekaj čisto nemogočega, je dejal G. Jaz samega sebe le predobro poznam. Prva stvar, ko bom srečal Richberja, je, da mu prisolim krepko zaušnico.

— In potem?

— Potem, no, bomo že videli!

— Seveda! In če odpotuje in odnese naše načrte, boste potem lahko gledali za njim! Kar pri miru bo-

dite, ubogajte moj nasvet, in videli boste, da se bo vse dobro izteklo!

Slednjič sta se dala prepričati in odločila sta se, da bosta točno izvrševala vsa moja navodila.

Ko sem deset minut pozneje prišel v bar, sem ju videl pri isti mizi z baronico d'Aspremontovo in njenim laži-svakom.

Seveda sta se držala v spoštljivi razdalji...

Kakor da bi se nič ne zgodilo, sem se zelo prijazno poklonil baronici in presrečno stisnil roko gosposdu grofu. Ko sem pojedel svoj zajutrek, sem se šel, kakor vsako jutro, sprehajati po mestu.

Ko sem se vračal, sem zadel ob barončinega šoferja, ki pa ni bil Nemec.

Pritekel je s tako naglico po glavnih stopnicah hotela navzdol, da me je skoro podrl.

— Vraga, menda ne gori? sem vprašal smeje.

— O ne, gosp. komandant, toda moja gospodarica me je dala poklicati in mi povedala, da se peljemo danes popoldne v Como, kjer bomo večerjali. Lahko si mislite, da se mi silno mudi, kajti komaj bom imel časa, da spravim svoj avto v red.

— Como? Ta je pa dobra! Gospoda G. in M. in jaz smo slučajno tudi sklenili napraviti danes popoldne izlet v Como. Srečali bomo tam baronico, toda ne zinite ji besedice, da bo veselo presenečena, če nas tam sreča. Ob kateri uri odpelujete?

— Točno ob dveh, gospod komandant.

— Mi bomo pa odpotovali malo pozneje. Na svidenje!

— Klanjam se, gospod komandant!

In odhitel je kakor burja.

Jaz sem se pa obrnil, šel nazaj na ulico in na vogalu kupil pri trgovcu z mešanim blagom četrt kilograma sladkornega prahu.

— To bo za moje jagode, sem mu zaupal. Zelo rad jih jem z vinom.

Vrnil sem se v hotel, toda od zadaj, mimo garaže. Tu sem videl, kako je Adolf, barončin šofer, nalival bencin v svoj avto. Poklical sem ga ter mu dejal:

— Čujte, Adolf, imate radi kozarec belega vina?

— Zakaj pa ne, g. komandant, mi je odgovoril smeje.

— Lepo! Čujte, tu imate zlatnik. Skočili boste k Marti in Mariji, v cvetličarno na nabrežju. Rekli boste tam, da vas jaz pošiljam in da vam naj dajo šopek belega španskega bezga, kajti nataktni ga hočem na voz gospe baronice. Potem boste spili kozareček dobrega belega vina in se boste vrnili.

— Lepo, g. komandant, toda... moj voz?

— Ne bodite v skrbeh, prižgem smotko in ostanim tukaj, dokler se ne vrnete.

— Tisto pa že!

In po bliskovo je odhitel.

Ko je bil izginil za voglom, sem pogledal okoli, da se prepričam, ako me kdo ne opazuje. Ker pa ni bilo žive duše v garaži, sem natresel četrt kile kupljenega sladkornega prahu v avtomobilov rezervuar za bencin.

(Dalje prihodnjik.)

Dnevne vesti.

NACIONALNA ZAVEST.

Silno je ponosen Zagreb na svojo nacionalno zavest in če je le prilika, potem so v Zagrebu čisto gotovo protitalijanske demonstracije. In ogorčene demonstracije.

Ampak na drugi strani!

Te dni je zagrebska občina razpisala natečaj za nabavo angleškega premoga za mestno plinaro. Za nabavo se je potegovalo 10 tvrdk, med njimi 6 domačih in 4 tuje.

Nabavo je dobila tvrdka Donatti iz Trsta, ker je bila najcenejša. Na prvi pogled tehten razlog. V resnici pa samo mizerna slika naše nacionalne nezvesti.

Imamo svoje morje, a premog iz Anglije nam mora dobavljati Italijan. Menda zato, da iz masnega dobička daje denar za italijanski fašizem in za propagando proti nam. A zagrebska občina, reprezentant zavednega meščana, oddaja nabavo premoga Italijanu.

Seveda pa je izključeno, da bi bili tako organizirani, da bi dobili Jugoslovana, ki bi za isto ceno ko Italijan dobavil zagrebski občini angleški premog.

Ampak zato bomo kričali proti Italiji — ter obenem oddajali naročila italijanskim trgovcem.

Res, silajna je naša narodna zavest!

— Sarajevska železniška direkcija brez kuriva. Ker ni bil stavljen sarajevski železniški direkciji na razpolago zadosten kredit, je ostala te dni brez kuriva. Nekateri uradniki kupujejo za kurjenje svojih pisarn sami kurivo. Vidijo se celo škandalozni prizori, da prinašajo pisarke drva v pisarno pod pazduho. Podobne so razmere v delavnicah, kjer ni niti dovolj premoga za kovaške mojstre in kjer primanjkuje tudi železa v toliki meri, da ga iščejo delavci po smetiščih.

— Za znanstveno literaturo. V novi proračun prosvetnega ministrstva je unešen večji kredit za denarne podpore znanstvenim društvom in ustanovam za izdajanje znanstvenih časopisov in drugih znanstvenih publikacij.

— Komisija za klasifikacijo uradnikov higijenskih ustanov. Ministrstvo za narodno zdravje je izdalo odlok, po katerem tvorijo komisijo za klasifikacijo uradnikov higijenskih ustanov sledeči člani: Oblastni sanitetni inspektor, po činu najstarejši državni zdravnik v kraju, kjer se nahaja inspektorat, in najstarejši zdravnik higijenskih ustanov.

— Disciplinarne kazni učiteljev. Prosvetno ministrstvo je absolviralo vse disciplinarne zadeve učiteljev, ki so mu bile predložene. Več učiteljev je bilo kaznovanih z večjimi ali manjšimi disciplinarnimi kaznimi. Nekateri izgube za deset dni plačo, drugi celo mesečno. Iz državne službe odpuščen je bil samo eden.

— Inženjerska zbornica za Slovenijo in Dalmacijo v Ljubljani ima svoj letni občni zbor dne 15. februarja 1927 ob 15. (3.) uri popoldne v posvetovalnici mestnega magistrata v Ljubljani.

— Maša zadušnica za pokojnega generala Vukotića na Dunaju. V kapeli jugoslovenskega poslanstva na Dunaju se je vršila maša zadušnica za pokojnega generala Janka Vukotića.

— Zgradba tovarne za luščenje riža na Sušaku. Skupina domačih kapitalistov je zaprosila te dni obrtno oblast na Sušaku za dovoljenje za zgradbo moderne tovarne za luščenje riža. Surovina se bo dovažala direktno iz produkcijskih dežel. Tovarna bo prva svoje vrste v Jugoslaviji ter bo velikega gospodarskega pomena. Jugoslavija importira vsako leto okoli 2500 vagonov izluščenega riža, izlušči se pa riž večinoma v Italiji. Tovarna bo zaposlovala zgolj domače ljudi.

— Občni zbor Zveze kopališč in zdravilišč se je vršil v soboto na Sušaku. Pri tej priliki je bilo sklenjeno, da se izpremeni ime organizacije, ki se imenuje doslej »Zveza za pospeševanje tujskega prometa na zgornjem Jadranu«.

— Velika invalidska loterija. Dne 6. marca t. l. se vrši žrebanje dobitkov velike invalidske loterije v Beogradu. Med velikim številom dobitkov se nahajajo stvari velike vrednosti: kolekcija zlatih in srebrnih predmetov v vrednosti 100.000 Din, glasovir, moderen gramofon, avto, oprava za kompletno spalno

sobo, dragocene preproge, zlati in srebrni predmeti. Ta loterija je ena od največjih, kar jih je bilo prirejenih do danes v naši državi. Srečke se dobe pri pooblaščenih prodajalcih po vseh mestih naše države ter direktno pri invalidski zadrugi, Beograd, Moravska II.

— Važna odredba za vse irgovce z avtomobilni in motornimi kolesi. Mednarodna zveza avtomobilskih konstruktorjev s sedežem v Parizu je 24. januarja t. l. priznala VII. mednarodni vzorčni velesejem v Ljubljani, ki se vrši od 2. do 11. julija t. l. ugodnim za razstavo avtomobilov in priporoča vsem svojim članom-tovarnam udeležbo. To je zlasti važno za lukajšnje zaslopnike inozemskih avtomobilskih tvornic, ker se onih sejmov in razstav, katerih Zveza ne priznava, ne smejo udeležiti. Priporoča se, da vsi irgovci navedene panoge takoj prijavijo udeležbo na velesejmu, da si tako zagotovijo ugodne razstavne prostore.

— Razpisana zdravniška mesta. Na državnem inštitutu za malarijo v Trogiru se oddasta dve zdravniški mesti. Prosnje je vložiti do konca t. m. pri upravi inštituta.

— Umrl je v soboto ob 8. uri v Ljubljani oče pesnika Otona Zupančiča g. Franjo Zupančič, bivši posestnik v Belikrajini in vpokojeni uslužbenec finančne kontrole. Pogreb pokojnika, ki je bil znan po svojem blagem značaju, je bil včeraj ob 3.15 popoldne. Stevilna udeležba je bila dokaz, da je užival pokojnik velik ugled ter je bil splošno priljubljen. Rodbini naše odkrito sožalje!

— Popravila cest v novih italijanskih provinciah. Iz Sušaka poročajo: Italijanska vlada je odobrila za popravila cest in potov v novih provinciah 54 milijonov lir.

— Madjarska propaganda za Reko in italijanska kopališča. Kol poročajo, prispe meseca maja v Abbazio 15 madjarskih novinarjev, ki bodo delali propagando za Reko kot madjarsko izvozno luko ter za italijanska zdravilišča. Razven tega izide ob priliki obiska grofa Bethlena v Rimu posebna knjiga v madjarskem in italijanskem jeziku o Reki, Abbazi-ji in drugih gornjeitalijanskih kopališčih in zdraviliščih.

— Pet milijonov dolarjev za razkritje sredstva zoper raka. Iz Washingtona poročajo: Senator Nerly je vložil zakonski predlog, po katerem naj bi se zagotovila onemu, ki najde sigurno učinkujoče sredstvo zoper raka, od strani države nagrada 5 milijonov dolarjev.

— Koliko prebivalcev ima Pariz. Pariška mestna občina je izdala uradno statistiko, iz katere izhaja, da ima mesto Pariz 2.871.429 prebivalcev. Od teh je 293.442 inozemcev.

— Vzpostavitev rednega zračnega prometa med Seville in Buenos Aires-om. Španski ministrski svet je odobril načrt za vzpostavitev rednega zračnega prometa med Seville in Buenos Aires-om ter dovolil za zgradbo letalskega pristanišča v Seville 30 milijonov peset. Za promet se bodo uporabljali zeppelin.

— Policijske stražnike na motornih kolesih so uvedli te dni v Pragi. Stražniki na motornih kolesih imajo nadzorovati avtomobilni promet. Prvi dan je gledal marsikateri avtomobilist, ki je drvel po mestu s preveliko brzino, debelo, ko ga je dohitel policaj na motornem kolesu in legitimiral, drugi dan pa so bili avtomobilski divjaki že previdnejši.

— Gripa. V Beogradu grasi gripa v nezmanjšanem obsegu dalje. Mestni fizik prejema vsak dan po 20 novih prijav. Seveda se pripeti vsak dan mnogo več slučajev. Računa se, da znaša trenutno število na gripi obolelih v Beogradu najmanj 500. K sreči pa bolezni ni nevarna. Doslej se je pripetilo samo en slučaj s smrtnim izidom. Kot smo poročali, so zaprle oblasti vse šole. Če se bo epidemija še dalje širila, namerava podvzeti mestni fizik še strožje mere ter prepovedati kinematografske predstave, zabave itd. in končno, če bo treba, tudi gledališke predstave. — Tudi v Sarajevu se gripa že vedno širi. Bogoslovnic so za 10 dni zatvorili. Tudi v vojašnicah nameravajo ukreniti energične preventivne mere.

— Stari del Skoplja v plamenih. — Predvčeršnjim ob 2. ponoči je izbruhnil v starem delu Skoplja požar, ki se je razširil s tako naglico, da je bila nevar-

nost, da pogori vse staro mesto. Ko so prišli ognjegasci, je bilo že več trgovskih hiš v plamenih. Na reševanje gorečih hiš ni bilo misliti. Ognjegasci so požar lokalizirali s tem, da so porušili sosednje hiše. Škoda se ceni na 1.000.000 Din. — Ko še ni bil pogasjen ta požar, je jelo goreti na nasprotnem koncu muslimanskega mesnega okraja. Požar še traja. Ognjegasci delajo s polno paro, da bi ga lokalizirali, medtem se požar neprestano širi in še ni mogoče oceniti, koliko škoda bo povzročil. — Doslej še ni ugotovljeno, na kakšen način sta požara nastala, specijelno ne, če je bil ožen podtaknjen ali pa gre za nesrečen slučaj. Vsekakor pa se je pripetilo v Skoplju tekom zadnjih osem dni že pet požarov.

— Mati z otrokom zmrznila na cesti. V Gorazdih v Bosni so našli te dni na cesti zmrznjeno neko ženo z otrokom. Te dni so imeli tam do 14 stopinj mraza.

— Občinski kontrolor s 662 Din mesečno plačo obsojen radi poverbe. — Pred srezkim sodiščem v Velikem Bečkerek se je zagovarjal te dni občinski kontrolor v Berejskem Sv. Djurdju, ruski begunec Peter Suhenko, ker je poveril okoli 50.000 Din uradnega denarja. Obtoženec se je zagovarjal, da z mesečno plačo 662 Din ni mogel preživljati sebe in svoje rodbine. Državni pravdnik pa je dokazal, da s to plačo oženjen človek prav lahko izhaja. (Radovedni smo, s kakšno plačo izhaja mož sam!) Obtoženec zagovornik je temu oporekal in trdil, da je občina sama kriva, ker plačuje svoje uslužbence tako mizerno. Ta trditev pa ni prav nič zalegla: Suhenko je bil obsojen na tri leta težke ječe.

— Krvav boj med kmeti. Iz Mostara poročajo: V selu Citluku vlada med kmeti, ki so člani »Orla«, in onimi, ki so člani »Sokolov«, že dalj časa hudo sovraštvo. Na praznik sv. Blaža je prišlo med nasprotniki do pravcate bitke. Ker se je baje izjavil župnik, da bo bral mašo samo za Orle, se je zbralo pred cerkvijo razven Orlov in Sokolov še kakih 4000 kmetov iz okolice, deloma pristašev Orlov, deloma Sokolov. Kmalu se je razvil med nasprotniki velikanski pretep, tekom katerega se je celo streljalo iz pušk in revolverjev. Na bojišče je prihitela žandarmerija, ki je vzpostavila le z največjo težavo zopet red in mir. Dve osebi sta obležali na kraju pretepa težko poškodovani ter so ju morali prepeljati v bolnico, dočim se zdravi nad 50 lahko poškodovanih pretepačev doma. — Prihodnji dan je prišlo v sosednji vasi Širekem Brijegu do sličnega pretepa. Tudi tu je morala intervenirati policija. Tudi ta pretep je povzročila verska nestropljivost.

— Dober lov beograjske policije. Beograjski policiji je prišel te dni v pest mednarodni pustolovec, Rus Teofan Boržinski, na katerega je razpisala ameriška policija nagrado okoli 2 milijonov dinarjev.

— Pokrajinam ob Volgi in Donu grozi poplava. Iz Moskve poročajo: Volga in Don v zadnjem času rapidno naraščata. Nevarnost velikih poplav je iminentna. Oblasti so ukrenile vse potrebno, da bo mogoče najbolj ogrožene kraje pravočasno evakuirati.

— Ponesrečen italijanski poštni parnik. Italijanski poštni parnik »Memphis«, ki vrši promet med Genov, Sardinijo in Tripolisom, je zavozil te dni 20 morskih milj od Cagliarija na skalo. Razven pošte se je nahajalo na parniku 80 potnikov, ki so prihiteli v divji paniki na krov. Ko jim je kapitan izjavil, da je prišel potom brezčigene brzojava za pomoč, ki mora vsak hip priti, so se ljudje polagoma pomirili. Kmalu nato je priplul na kraj nesreče neki drugi italijanski poštni parnik, ki je vzel vse potnike na svoj krov. Parnik »Memphis« utegne biti z vsem tovorom vred izgubljen.

— Nečloveški sin. Iz Berlina poročajo: V Schworingatzu je pričakal t dni neki delavec svojo 70letno mater v temi, ko je šla po vodo, jo zadavil ter vrgel v vodnjak. Morilec je bil aretiran.

— Boj med policijo in železniškimi tatovi. Iz Halleja poročajo: Že dalje časa so se dogajali na tovnih vlakih na progi Halle-Oberörlingen med vožnjo, vplomi v železniške vozove. Policija je posvetila vsled tega tovnim vlakom posebno pozornost. Eno zadnjih noči so opazili policijski stražniki, da je skočil na neki tovrni vlak, takoj ko se je odpeljal s kolodvora v Halle-u, neznan individij na neki voz ter jel metati na železniški nasip razne zaboje in vreče. Kmalu nato

je skočilo na železniški nasip troje moških, ki so hoteli spraviti blago na varno. Policijski stražniki so stekli proti njim. Ko so jih tatovi opazili, so skušali pobegniti. Razvilo se je streljanje, pri katerem sta bila dva tatova ranjena in ujeta. Eden od tatov je precej težko poškodovan.

— Podiranje kitajskega zidu. Nacionalistična kantonska vlada namerava porušiti vse zidove kitajskih mest, ki klabujejo z oba časa že nad 2000 let. Smatran jih namreč za simbol fevdalizma in za vzpodbudo k meščanskim vojnjam. Zidove mesta Kantona je že porušeno. Sežaj je na stotine delavcev dan in noč na delu, da porušijo veliki zid okrog mesta Nau-laug v pokrajini Kaug-Si, nakar pride na vrsto zid pri mestu Wu-Cang.

— Umor iz pohotnosti pri Budimpešti. Budimpeštanska kriminalna policija se bavi te dni z misterioznim umorom iz pohotnosti. Kurjač nekega osebnega vlaka Budimpešta—Szolnok je zagledal z vlaka kam 10 m od železniške proge na zasneženem travniku v mlaki krvi ležeče žensko truplo. Obvestil je policijo, ki je našla na označenem prostoru neznano, približno 20 let staro dekle s prerezanim vratom. Vsi znaki govore za to, da gre za umor iz pohotnosti. Edina opora, ki jo ima policija za nadaljnjo preiskavo, je izpovedba nekega železniškega čuvaja, v čegar čuvajnici sta se pojavila prejšnji večer ob 11. dva dobro oblečena mladeniča, ki sta vprašala, v katero smer jima je iti, da prideta v bližnjo vas.

— Nevarna zapeljivka. Zagrebska policija je aretirala te dni neko barsko plesalko, ki je zabavala in zapeljevala moške v moški obleki. Zdravniška preiskava je ugotovila, da je imela dekle, ki se je zdelo v rafinirani toaleti marikaremu gostu privlačno, kar štiri bolezni.

— Eksplozijska nesreča na vlakcu. Na nekem osebnem vlakcu se je pripetila te dni med vožjo iz Lublina v Jasiuf, ker je ravnal neki potnik neprevidno s steklenico eterja, katastrofalna eksplozija. Po eksploziji sta dva vagona zgorela. Pri tem je bilo 41 potnikov in en konduktar težko poškodovanih.

Ljubljana.

1— Klub esperantistov v Ljubljani odprl danes dne 8. februarja tečaj za esperantski jezik za začetnike. Kdor se želi priučiti v štirimesečnem tečaju tega vevnega mednarodnega pomožnega jezika, naj se priklasi navedenega dne ob pol 8. uri zvečer v Senjakovski šoli. Učnina mesečno Din 15, za dijake 10 Din.

1— Pravljice pripoveduje v sredo 9. februarja t. l. ob 5. uri popoldne v Narodnem domu ga. Polonca Jjuvanova. Prostovoljni prispevki. T. K. D. Atena.

1— Komite natakarev priredi dne 10. t. m. svoj valčekov ples v veliki dvorani hotela »Union«. Začetek ob 8. uri zvečer, vslopnica 15 Din. Za obilen obisk se priporoča komite.

1— Mestna zastavljavnica naznanja, da se vrši tomesčna dražba v juniju 1926 zastavljenih predmetov v četrtek, 10. t. m. ob 15. uri v uradnih prostorih.

Maribor.

m— 25-letnico svojega neprestanega umetniško igralskega in glasbenega delovanja proslavi v četrtek, dne 10. februarja 1927 v Narodnem gledališču v Mariboru član mariborskega gledališča, gospod Pavel Razberger, gledališki igralec in režiser. Kol jubilejna predstava se vprizori: »Cigan Barona«. Opereta v treh dejanjih. — Po pripovedki M. Jokai-a, spisal J. Schnitzer. Uglasbil Johann Strauss. Dirigent Andro Mitrovič. Režiser Pavel Rasberger. Upamo, da bo občinstvo jubilejno predstavo kar najštevilnejše poselilo ter izrazilo s tem g. Rasbergerju svoje simpatije in priznanje.

PRIMORJE.

Izpitni iz italijanščine. 29. januarja so se zaključili izpiti iz italijanščine za slovanske učitelje pred posebno komisijo v Trstu, kateri je predsedoval sam školski svetnik Reina. Izpiti so se pričeli že 20. novembra 1926. Priglasilo se je 46 kandidatov, 28 kandidatov in 18 kandidatkinj. Od kandidatov samo trije niso prestali izpita, kandidatkinje so vse izdale.

NESREČA NA GLAVNEM KOLODVORU.

Včeraj zvečer se je pripetila na glavnem kolodvoru težka nesreča. Pod stroj za mariborski vlak, ki je odhajal ob 18.40 iz kurinice proti tovrnemu kolodvoru, se je vrgel 23letni Milan Radoničič, uradnik državnega računovodstva v Zagrebu. Radoničiču je stroj eno nogo odrezal pod kolenom, drugo pa mu pomelkal in jo bo treba najbrže amputirati. Radoničič je dobil težke poškodbe tudi po obrazu, glavi in po telesu. Prepeljali so ga z rešilnim avtom v bolnico, kjer je izgubil zavest.

Radoničič je doma iz Kotora in je sin srednješolskega profesorja. Pravi vzrok njegovega obupnega koraka ni znan. Pri njem so našli 450 Din, več razglednic, fotografij in srečk, podobico od prvega obhajila ter pismo od matere.

Po drugi verziji pa ne gre za samomor, nego za nesrečo vsled neprevidnosti. Vlakovodja, ki je vozil stroj, trdi, da je Radoničič sam skočil pod stroj. Uvedena je preiskava, ki naj dožene, če je Radoničič res poskušal storiti samomor.

III. ZABAVNI VEČER**„GRAFIKE“**

se vrši 26. februarja v Kazini

Sport.

Smuške tekme za prvenstvo Slovenije.

Ob krasnem vremenu in sijajnih snežnih razmerah so se vršile v soboto in nedeljo v Mojs strani smuške tekme za prvenstvo Slovenije. Tekmovan so člani Ilirije, Skale, Hermesa in Jeseniške Skale.

V soboto se je vršil tek na 18 km, ki se ga je udeležilo 12 tekmovalcev. Prvi je prispel na cilj Boris Jenko (Ilirija) v 1:23:28, drugi poročnik Borislav Predojevič (Skala) v 1:24:2, tretji Boris Režek (Ilirija) v 1:25:24.

V nedeljo dopoldne so se izvajali skoki, ki ne zaostajajo dosli za mednarodnimi rezultati. Rezultat je sledeči: Najdaljši skok je napravil Šubert (Hermes) namreč 21.50 m, najdaljši skok s padcem pa Guerra (Skala) s 26 m. Prvo mesto je zasedel Šubert V. z 43.9 točkami, drugo Janez Kveder (Skala) z 38.6 točkami, tretje Lado Golob (Skala) s 27 točkami.

Smuško prvenstvo za l. 1927 pa se ni podelilo nikomur, ker po danih propozicijah si je samo oni mogli priboriti prvenstvo, ki je tekmoval na 18 km in v skokih. Za to kombinirano tekmovalje pa sta se prijavila samo dva, namreč Kveder (Skala) in Dogačar (Ilirija). Kveder je pri teku na 18 km zašel s proge in se ni plaširal, Dogačar pa v skokih ni uspel in sta torej edina tekmovalca v tekmovalstvu za prvenstvo Slovenije izpadla.

Smuške tekme v Cortini d'Ampezzo. Velike mednarodne smuške tekme, ki se vrše v idilično ležeči vasi v Dolomiti, Cortina d'Ampezzo, so začele v petek s tekom na 50 km. Ob silnem mrazu se je predstavilo startérju 34 tekmovalcev in sicer 18 Italijanov, 4 Čehi, 4 Jugoslovenci, 3 Nemci, 2 Švedski, 1 Oger in 1 Poljak. Cela proga je imela 1400 metrov vspona. Najvišji stranci so bili tako zgrajeni, da so jih morali tekmovalci premagati v začetku in koncu vsake runde. Tekma je končala z gladko zmago Švedov. Švedski prvak v teku na 30 km iz l. 1925 John Lindgren je kmalu prevzel vodstvo in razdaljo toliko po-

večal, da je prišel 18 m prej na cilj kakor drugi zmagovalci. Od 34 tekmovalcev pa je prišlo na cilj 27. Rezultat je sledeči: 1. Šved John Lindgren v 4:11:52. — 2. Šved John Wickström v 4:29:57. 3. Čeh Fran Donath v 4:34:54. — 4. Italijan M. Demetz v 4:51:54. — 5. Nemec Hans Theato v 4:53:06. — Od Slovencev sta dosegla cilj dva in sicer Joško Janša kot 19. v 5:16:26 in dr. Staniš Kmet kot 27. — V soboto so se vršile hitrostne smuške tekme na 18 km. Startalo je 46 Italijanov, 10 Čehoslovakov, 10 Nemcev, 4 Švedski, 8 Poljakov, 5 Švicarjev, 4 Avstrijci, 3 Madžari, 2 Francozi, 2 Norvežani in 3 Jugoslovenci. Prvi je prišel na cilj zopet Šved Lindgren v 1:23:42, drugi Čehoslovak Douh v 1:29:42, tretji Nemec Schneider v 1:30:47. 6 minut kasneje je prispel Jugosloven Janša v 1:36:12, ki je prehitel med poljo vse Francoze, Avstrijce in Madžare. Cilj je dosegel tudi dr. Kmet v 1:48:15. Jugoslovenci so torej pri teh tekmah dobro odrezali.

Drsalna tekma za dr. Fuchsov pokal, dalje damska tekma za prehodni pokal JZSS ter juniorska moška tekma, ki se bi bile morale vršiti včerajšnjo nedeljo, dne 6. t. m. so bile odgodene in se bodo vršile bržčas prihodnjo nedeljo, dne 13. februarja t. l.

Če je nogometni klub v stiski. Everton, eden najstarejših in najbogatejših nogometnih klubov Anglije je letos pri raznih tekmah prav slabo igral, tako da se je bati, da pride v drugo ligo. Društvo napenja sedaj vse sile, da prepreči to sramoto. Med drugim ponuja za izborna Sunderland-igraca Kelly in Cresswell nič manj ko 10.000 funtov, t. j. 2 in pol milijona dinarjev. Vzlic tej izredno visoki svoti pa Sunderland doslej še ni sprejel te ponudbe.

Mac Tique porazil Berlenbacha. V razprodani vele-areni Madison-Square-Gardena v Newyorku je premagal prejšnji prvak poluteške teže Mac Tique prejšnjega prvaka v isti kategoriji, Paula Berlenbacha. Mac Tique je bil ves čas v premoči. Berlenbach je moral v 3. rundi dvakrat za dve sekundi, v 4. rundi pa dvakrat za 9 sekund na tla. Ko je vstal, je bil popolnoma groggy, t. j. izčrpan in zdelan, da je sodnik prekinil boj. S tem izstopi Berlenbach iz konkurence. Mac Tique pa je zdaj najresnejši tekmelec za Tunneyev naslov.

Gospodarstvo.**BORZA.**

Zagreb, 7. februarja. Newyork ček 56.75 do 56.95, London izplačilo 275.99—276.79, Pariz izplačilo 228.875—229.375, Curih izplačilo 1094—1097, Dunaj izplačilo 801—804, Berlin izplačilo 1349.1—1352.1, Praga izplačilo 168.25—169.05, Milan izplačilo 242.78—244.78. Curih, 7. februarja. Beograd 9.135, Newyork 519⁹/₁₆, London 25.21⁹/₁₆, Pariz 20.4375, Berlin 123.225, Dunaj 73.295, Praga 15.40, Milan 22.18, Bukarešta 2.97, Sofija 3.75, Budimpešta 90.875.

Pod najvišjim pokroviteljstvom Nj. Veličanstva kralja Aleksandra I.
16. februarja 1927
I. reprezentančni ples slušateljev ljubljanske univerze v Unionu.

KOMBINACIJE O POTOVANJU DR. NINČIČA V TUJINO.

Beograd, 8. februarja. Potovanje dr. Ninčiča v inozemstvo se je včeraj začelo živahno komentirati. Njegovo potovanje je v zvezi z eventualno spremembo današnje vlade. Po mnenju poučenih političnih krogov je dr. Ninčič odpotoval zato, da bi se na licu mesta dobila poutil o orientaciji mednarodnega položaja in kako bi se mogle po tem določiti glavne linije za našo bodočo zunanjo politiko.

O potovanju dr. Ninčiča je rečeno, da je popolnoma privatnega značaja. Toda poučeni krogi zatrjujejo, da bo dr. Ninčič v času svojega bivanja v inozemstvu, ki bi imelo trajati mesec dni, stopil v stik z vsemi vodilnimi krogi mnogih tujih držav. Kakor smo zanesljivo izvedeli, je dr. Ninčič odpotoval v Švico, potem pa bo šel v Francijo, Italijo in najbrž tudi v London. Na tem potu bo dr. Ninčič skušal popraviti tiste stvari, ki so se dogodile med njegovim bivanjem v inozemstvu. Potem pa bi se povrnil nazaj z novimi stališči, ki bi mogla vplivati na našo zunanjo politiko.

Kako vlogo bo imel potem dr. Ninčič, to se še ne ve. Ako bi se sestavila vlada širše koalicije, bi dr. Voja Marinković postal zunanji minister in ni izključeno, da bi bil predsednik take koalijske vlade baš dr. Ninčič. Sicer pa mislijo v poučenih krogih, da bi dr. Ninčič po reparaturah, ki bi jih izvedel v inozemstvu, postal lahko tudi zunanji minister.

ZEMLJORADNIKI BODO VSTOPILI V NARODNI SELJAČKI KLUB.

Beograd, 8. februarja. O narodnem seljaškem klubu smo doznali, da se bodo zemljoradniki pozitivno odločili za pristop v ta klub dne 20. febr. Črnogorski federalisti so že vstopili v klub. Gg.

To in ono.**RABELAIS IN NJEGOV STRUP ZA KRALJA.**

Rabelais se je vračal nekoč s potovanja iz Rima v Paris. V Lyonu mu je zmanjkalo denarja (kar se mu je pač večkrat pripetilo) in nastalo je vprašanje, kako naj pride v Paris. No, čeprav je bil Rabelais siromak kar se tiče denarja, mu nikdar ni manjkalo dobrih idej. Rabelais pokliče gostilničarko, pri kateri se je ustavil ter jo vpraša, če zna kdo v njeni hiši pisati. Gostilničarka mu pošlje svojega 12-letnega sina. Rabelais da fantu tri listke ter ga prosi, da na vsakega povrsti zapiše: »Strup za Monsiur-a (kraljevega brata), »Strup za kraljevega sina«, »Strup za kralja«. Dečko je napisal z drhtečo roko na vsakega izmed listkov po enega teh strašnih naslovov. Rabelais zavije v vsak listek nekaj prašek ter pravi dečku: »To, kar sva sedaj napravila so silno nevarne stvari. Prosim te, da na noben način o tem ne zineš nikomur niti besedice.« Fant mu je obljubil. Toda prvo, kar je dečko storil, je bilo, da je stekel k materi ter ji vse povedal. Mati je obvestila takoj policijo o tajni-

Vasilje Trbič in Alliparmaković sta izjavila, da sta pripravljena vslopiti v Narodni seljaški klub. Ni pa znano, kdaj bosta to svojo odločitev izvedla. Razlog, da še nista pristopila, je ta, ker nočeta delati nobenih sitnosti in nepri-lik drugim svojim tovarišem, ki se žele povrniti v svoj malični klub.

ST. RADIĆ ZANIKA MOŽNOST DAVIDOVIČEVEGA VSTOPA V UZUNOVIČEVO VLADO.

Zagreb, 8. februarja. Glede na vest, da bi Davidović stopil v vladu, je izjavil Štvan Radić novinarjem: »Davidović ne bo šel v nobeno vladu, katere predsednik bi bil Uzunović, in tudi v nobeno vladu, v kateri bi bil Boža Maksimović, tudi če bi jo sestavil kdo drugi. Demokratska zajednica, ki ji predseduje Davidović, pripravlja posebno obtožnico proti notranjemu ministru, ki jo bo kmalu predložila narodni skupščini.

PRED VELIKO REDUKCIJO URADOV V CARINSKI SLUŽBI.

Beograd, 8. februarja. Finančni minister pripravlja velik ukaz o premostitvi carinskega osebja. Izvedena bo redukcija. Obdržalo se bo samo najpotrebnejše osebje.

KREDIT ZA PRIREJANJE ŽIVINSKIH RAZSTAV.

Beograd, 8. februarja. Na predlog ministra za kmetijstvo se je sprejel v proračun kredit 1 milijona Din, ki se bo uporabil za prirejanje razstav v vsej državi, na katerih bo zastopano vse kmetijstvo.

SVET ZVEZE NARODOV SE SESTANE V MARCU.

Ženeva, 8. februarja. Svet Zveze narodov se 7. marca t. l. sestane k seji.

O KROMPIRJU.

Prvi krompir je prinesel baje l. 1565 trgovec s sužnji John Hawkins iz Amerike v Evropo. Naložil ga je v Santa Fé. Tudi se pripoveduje, da ga je prinesel admiral Walter Ralleigh iz Virginije ter ga sadil prvi v svojih vrtovih na Irskem, seveda samo kot rariteto. Bolj sigurno pa vemo, da je spoznal krompir Franc Drake v Peru-u ter ga importiral v Anglijo. Gorali primorski deželi Peru in Chile sta nedvomno prvotna domovina krompirja; tam raste še danes divji.

V Italijo je prišel krompir že zgodaj. Leta 1616 so ga servirali kot posebno rariteto na kraljevi mizi v Parizu. Iz Anglije je namreč prišel krompir pola-

KMETSKI HRANILNI IN POSOJILNI DOM

Način polne hranilnice št. 14.257

reg. zadr. z neom. zav.

Brzjavka: »KMETSKI DOM«. Telefon št. 247

v Ljubljani, Tavčarjeva (Sodna) ulica št. 1, pritličje

D a j e:

Posebna na vnanjo, proti poročilu ter zastavi premična in vrednostna papirja ter dovoljuje kreditno v tekočem računu pod najugodnejšimi pogoji.

Obrestuje

vloge na **6%** brez od-
knjižice **čistih** povedi

Večje stalne vloge in vloge v tek. računu po dogovoru.

Preškrbuje:

Kavcije, inkase, srečke in vrednostne papirje ter čerke in nakaznice (nakazila) na druga mesta.

Uradne ure:

Vsak delavnik od 8. — 12.1/2 in od 3. — 4.1/2.

Pooblaščen prodajalec srečk državne razredne loterije.

goma v Francijo, Nizozemsko, od tam pa v Nemčijo. V Weimaru so praznovali leta 1857 stoletnico krompirja. V Franciji je uveljavil krompir slavniki Parmonier; o tem poročajo sledeče: Ludwik XVI. je pozval velike posestnike, da naj sade krompir; toda kmelje so ga sadili z očilno nevoljo; jesli ga niso hoteli, krmili so z njim živino. Potem, ko je skušal Parmonier z besedo in peresom zmanj pridobiti ljudi za to, da bi sadili krompir, je kupil oziroma najel v pariški okolici velike komplekse neobdelane zemlje ter nasadil tam krompir. Prvo leto ga je ponujal okoliškimi kmelom po prav nizki ceni v nakup; toda našel je prav malo kupcev. Drugo leto ga ni hotel nikdo niti zasloni. Tedaj se je poslužil zvijače. Med trobenjanjem in bobnanjem je dal razglasiti po vseh vaseh, da bo dal vsakogar, kdor bo kradel z njegovih njiv krompir, strogo kaznovali. Poljski čuvaji so dobili ukaz, da morajo podnevi strogo stražiti, dočim naj oslonejo ponoči doma. Kmalu je dobil številna poročila, kako plenijo kmelje ponoči njegova polja. Vsled teh poročil se je od veselja zjokal. Od tedaj se je jelo sajenje krompirja v vsej Franciji naglo širiti. Na Nemškem so jeli krompir splošno saditi šele v letih 1771 in 1772, ko je izbruhnila tam velika lakota, v Švici v letih 1816 in 1817, ko je bila tam prav tako lakota.

Ivan Babejić, hajduški harambaša in člani njegove tolpe.

Homolje je naša Korzika. V homoljskem gorovju, v homoljskem, zviškem in mlavski srezu je bilo vedno več ali manj hajdukov. Hajdukovanje se je ohranilo v teh krajih še iz turških časov, samo da dandanes hajduštvo nima več revolucionarnega značaja.

Eden od najglasovitejših hajdukov je Ivan Babejić, ki ga nazivljajo člani njegove tolpe »Gorska cvetlica«. Ivan Babejić hajdukuje že skoraj deset let.

Babejić je izborni organizator. Ko so preganjali meseca novembra lanskega leta njega in njegovo tolpo orožniki in vojaške patrulje, jim niso mogli doživeti. Zakaj, Babejić ima prijatelje skoraj v vsakem selu in njegovi hajduški tovariši se rekrutirajo iz vseh stanov, iz vrst najbolj sironašnih ljudi prav tako kot iz vrst najbolj premožnih kmetov in trgovcev, med njegovimi prijatelji se nahajajo selški pandurji in župani. In, če je treba, postanejo člani njegove tolpe »špekulanti«, ki hodijo iz sela v selo ter kupujejo in prodajajo živino. Pri tem

si ogledajo krajevne razmere in obveščajo ostale člane tolpe o zasledovanjih po orožnikih in vojaških patruljah.

Kljub vsemu pa sedi danes veliko število Babejićevih hajdukov za zamreženimi okni.

Krivo temu je v prvi vrsti dejstvo, da se je zaljubil hajduk Lazar Radovanović v ženo svojega tovariša, hajduka Ilije Ilića.

Eden od hajdukov se je poročil. Z vsele svatbe se je podalo več hajdukov v hišo tovariša Ilije Ilića, ki jih je cele tri dni sijajno gostil. Tretji dan pa je zasačil Ilija Ilić Lazarja Radovanovića, ko je ta šepetal na dvorišču njegovi ženi na uho prijazne besede, ki so Ilijini ženi zelo ugajale. Kmalu nato je zasačil Ilija Lazarja baš v trenutku, ko je objel njegovo ženo okoli vratu. Pri tem je imel Lazar drzno čelo, da je dejal Iliji osorno: »Ilija, molči, sicer...«

To je bil pričetek tragedije. Ljubosumni Ilija je sklenil, da se bo nad Lazarjem in ostalimi maščeval s tem, da jih bo izdal. Peklical je svojo ženo in svojega otroka ter z njimi odšel. Med petjo je ženi svojo namero zaupal. Žena pa z njim ni soglašala. Hotela se je vrniti, da bi obvestila hajduke o preteči jim nevarnosti. Ilija jo je zgrabil za roko, hoteč jo zadržati in pregovoriti. Ker žena ni hotela slušati, je potegnil Ilija iz žepa

nož ter ga zasadil ženi v prsi. Umirajoča žena je zaklicala svojemu otroku: »Teci domov in povej, da me je Ilija umoril!«

Po izvršenem umoru se je podal Ilija na orožniško postajo, kjer je svoje tovariše ovadil. Orožniki so sicer izjavili, da zadeva ne spada v njihovo kompetenco, pozneje pa je prišlo do zasledovanja hajdukov v večjem stilu in danes jih sedi lepo število v preiskovalnem zaporu, med njimi pa tudi Ilija Ilić.

Pri zaslišavanju skuša obremeniti Ilija ostale, ostali pa njega. Vsakdo hoče biti nedolžen: hajduki so bili nasprotniki, oziroma Ilija Ilić.

Med aretovanci je tudi več žen in deklet, občinski kmet (župan) Vlado Vučković in rezervni podpolkovnik Dragutin Živković, eden od glavnih hajdukov v ramskem srezu.

Samomor mlade Beograđanke v Nici.

Jovanka Mijatović, hčerka beograjskega milionarja, se je lanske leto poročila. Njen zakon ni bil srečen. Končno se je naveličala večnih preprirov z možem in svoji. Pobrala je vse svoje dragocenosti ter se odpeljala z njimi in večjo vsoto denarja v Pariz.

V Parizu je srečala nekega rojaka, ki ji je preskrbel primeroma ceneno stanovanje ter jo uvedel v družbo studentov, umetnikov, bhemov. Prišlo se je vese-

lo krokarsko življenje. Mlada Jovanka je hodila s svoje družbo vse noči po raznih zabaviščih v Quartier Latinu. Kljub vsemu pa je tudi ta način življenja ni zadovoljil: bila je razočarana mesto očarana. Posebno ko ji je jelo primanjkovati denarja, kar se je kmalu zgodilo, zakaj niti njen mož niti njena redovina nista hotela o njej ničesar več slišati, vsled česar ni dobila od nobene strani nobenega denarja.

Končno je prodala svoj zadnji nakit ter se odpeljala z izkupičkom v Monte Carlo.

Kaj se je tam zgodilo, ni znano. Nekateri domnevajo, da je poizkusila v zadnjim denarjem svojo srečo v igralnici ter je denar zaigrala, drugi menijo, da je doživela kako bridko ljubezensko razočaranje, ugotovljeno je pa samo sledeče:

V petek je najela Ivanka avtotaksi. Velela je šoferju, da naj jo popelje v neko oddaljeno ulico.

Ko je šofer na cilju odprl vrata, se mu je nudi nenavaden prizor: Na tleh njegovega avtomobila je ležala lepa tujka mrtna v izbuljenimi očmi, črnimi penami na ustih in stisnjenimi pestmi. Poleg nje pa je ležala steklenica z ostanki jedove tinkture. V njeni torbici so našli pismo, v katerem meni lakonično, da je »samomor usoda, ki je namenjena skoraj vsem hčeram srbskih milijonarjev«.

K. Kapper:

Ilona.

Solnce je izšlo, prvi žarki so obsijali morje. Prišel se je nov dan, zame pa se je moglo že končati. Izvil sem se iz objema svoje Ilone, ki mi je slovo tako olajšala in hkrati tako otežkočila — še en poljub na njene oči, ki so strmele name brez solze. Ona je pobegnila. Slišal sem njene lahne korake po hodniku. Obdala me je tišina... Bil sem ves pijan njenih poljubov, po vsej sobi sem čutil še vonj njenega telesa, parfuma in topline. Življenje, rdeče in sladko življenje — — — Ilona...

O ti, čista, brezskrbna in neumna sreča, ki se ti nudi sama, kaj brigajo njo nazori naše morale in razuma. In vendar je treba sedaj plačati svojo ceno zanj. Mogoče ni še nihče pričakoval dvoboja s takimi mislimi, s takimi čustvi, kakor sem ga pričakoval to jutro jaz. Nisem se mogel izogniti misli, da je vse le komedijska stvar. Neskončno jasno mebo je viselo kakor kaka velika naravna naturalistična kulisa nad sceno zvezd. Še celo sam sebe sem videl, kako sem igral na parketu svojo vlogo v tem kontrastu slik. Odšel sem po obali. Vonjal sem

vonj peska, soli in školjčk. Draga moja Ilona, tebi veljajo moji zadnji pozdravi. Tvojim čudovito krasnim, globokim očem se ne bom več divil. Kriyda je — zakaj neki tako mislim na to — moč, ki izvira iz dveh slučajno enako utripajočih src, kajti v življenju obstoje je nujnosti. Nujnost je bila tudi ta čakaš, draga moja, ki sem ga plesal s teboj. Ohranila boš v svojem spominu to noč, kot kako dragocenost, kot najsvetejšo kar si kdaj doživela. Ilona, midva sva doživela v teh urah več sreče kot drugi tekom let, polnan malenkostnega življenja.

Stopil sem na domenijski prostor. Nemi, umirjeni pokloni, malo besed, najstrožje konvencionalnosti, nad nami pa modro široko nebo. Sekundanti so preizkusili orožje; dve korakov distance. Ustnice mojega nasprotnika so obledele od krčevitega sovraštva. Dvigala sva orožje.

Nasprotni sekundanti odignila. Rezek zvok sirene je preseknil zvok in zagledali smo motorni čoln, ki je z brzo naglico plaval proti nam. Niti slutiti nismo, kaj naj to pomeni. Tekom malo sekund je čoln prispel k nam in iz njega je stopil ravnatelj hotela, sopeč in gestikulirajoč nam.

»Gospodar, je sopeč, zne morete si pred-

stavljati — stojte, stojte! Videl sem, kakš se je moj nasprotnik razburil, ko ga nekdo moti pri streljanju. Ali veste, kaj se je zgodilo? Ali si morete predstavljati nekaj bolj absurdnega?«

»Ne molite nas, je zavpil moj nališpani nasprotnik, s tem gospodom moram poravnati še nekaj račun!«

»Toda čemu neki?« se je zasmejal ravnatelj iz vsega grla. »Ali se ne streljate mogoče radi gospodične Ilone? Da? Malo presenetilo vas bo, gospodje: gospodična Ilona je pred pol ure pobegnila s turškim legacijskim svetnikom.«

Naš položaj je postal komičen, tujak se vsa besna gledava, z nebitnimi pištolami v rokah, naše najdragocenejša pa je v rokah turškega legacijskega svetnika.

Moral sem se zasmejati na ves glas. Moj nasprotnik je razočaran sprožil strel v modro nebo. Odpuščajte se še istega dne, pretečen od vseh mogočih življenj. Jaz pa sem zopet ležal v pesku, opazoval oblake in valove, ki so se večelo poigravali ter mislil na bosporške minarete ter na slične čudovite reči na tej zemlji.

Konec.

Najboljši živalni stroj in kolo
je edino le

GRITZNER in ADLER

za dom, obrt in industrijo
v vseh opremlah.

Istotam plotilni stroj DUBIED
Pouk v voženju b. izplačen.

Večletna garancija
Delavnica za popravila.
Nizke cene, tudi na obroke.

Josip Petelinc
Ljubljana
blizu Prešernovega spomenika.

„Vinocet“ tovarna vinskega kisa,
d. z o. z., Ljubljana,
nudi

najtinejši in najokusnejši namizni kis iz vinskega kisa.

ZAHTEVAJTE PONUDBO!

Tehnično in higijenično najmodernejše urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, II. nadstropje.

TRIKO-PERILO
za moške, žene in otroke,
volna v raznih barvah, rokavice,
navigice, dokolenice, nahrbtniki
za tolarje in korce, dežniki, kloti,
kloti, kape, robci, palice, vilice, noži, škarje,
potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, in brivce

edino le pri trdkih

JOSIP PETELINC
LJUBLJANA
blizu Prešernovega spomenika.

Kot kaže celo! Na vrhote in male!

Oddam
sobo za 2 gospoda. Električna luč. Kje pove uprava tega lista.

Sostanovalca
iščem. 170 Din mesečno. Kje, pove uprava tega lista.

„GROM“ CARINSKO POSREDOVSKI IN ŠPEDIČJSKI BUREAU

LJUBLJANA, Kolodvorska ulica 41.

Naslov brzojavkam: „GROM“.

Telefon int. št. 45-4.

PODRUŽNICE: Maribor, Jesenice, Rakek.

Obavlja vse v to stroko spadajoče posle najhitreje in pod kulturnimi pogoji.

Zastopniki družbe spalnih voz S. O. N. za ekspresne pošiljke.

MALI OGLASI.
Za vsako besedo se plača 50 par. Za debelo tiskano pa Din 1.—.

Prodaja se ceno
kompletni nemško-angleški slovar in nekaj angleških knjig. — Nastav po ve uprava Nar. Dnevnika

Kurivo!
Pogaznik, Bohoričeva 5. (Tabor), Telefon 406.

Koks - čebin
Wollova 1/II. - Telef. 54.

Kupujem motorje
samohodne ali prevorne, z ali brez drev, sesalni plin, surovo olje ali benzin. Prednost imajo Lancovci »Buldog«. Ponudbe je poslati z navedbo cene, starosti in tovarne na naslov: Mijo Kovačič, Klester, pretinae.

TISKARNA MERKUR
TRGOVSKO - INDUSTRIJSKA D. D.

LJUBLJANA, Simon Gregorčičeva ulica 13.

Tiska časopise, knjige, brošure, oznake, tabele, statuse, vrtice, letake, lepake, posetnice i. t. d.

TELEFON št. 544